

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

LIKKUMISEN, LIKUNNAN JA URHEILUN TILASTO- JA ENNUSTEKATSAUS

Kuntien liikuntapalvelut

**Huom! Kuntien liikuntapaikkarakentaminen osana olosuhteet-
katsausta**

Teemakohtaisen tilasto- ja ennustekatsauksen rakenne:

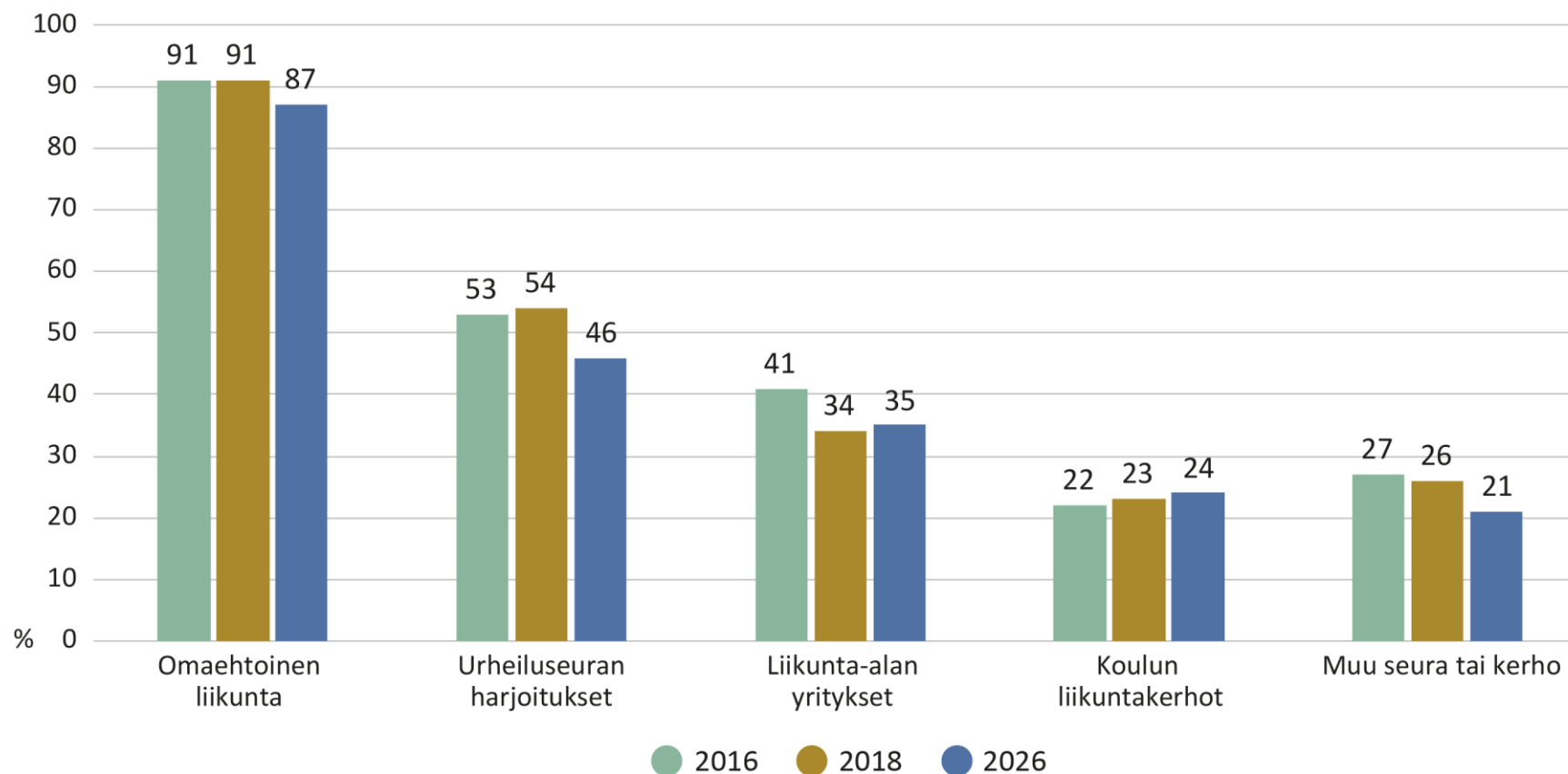
1. **Mittaritieto** teemasta
2. **Havainnot** teeman kehityksestä mittareiden ja muun tiedon perusteella
3. **Johtopäätökset** teeman kehityksen vaikutuksista liikkumiseen, liikuntaan ja urheiluun

Tilasto- ja ennustekatsaus toimii valtion liikuntaneuvoston toimikauden 2023–2027 ennakointi- ja tulevaisuustyön keskeisenä tietoperustana. Katsaukseen on koottu keskeinen tutkimustieto kustakin liikkumiseen, liikuntaan ja urheiluun vaikuttavasta teemasta. Katsaus on valmisteltu yhteistyössä eri teemojen asiantuntijoiden kanssa. Katsauksen johtopäätöksistä vastaa valtion liikuntaneuvoston sihteeristö.

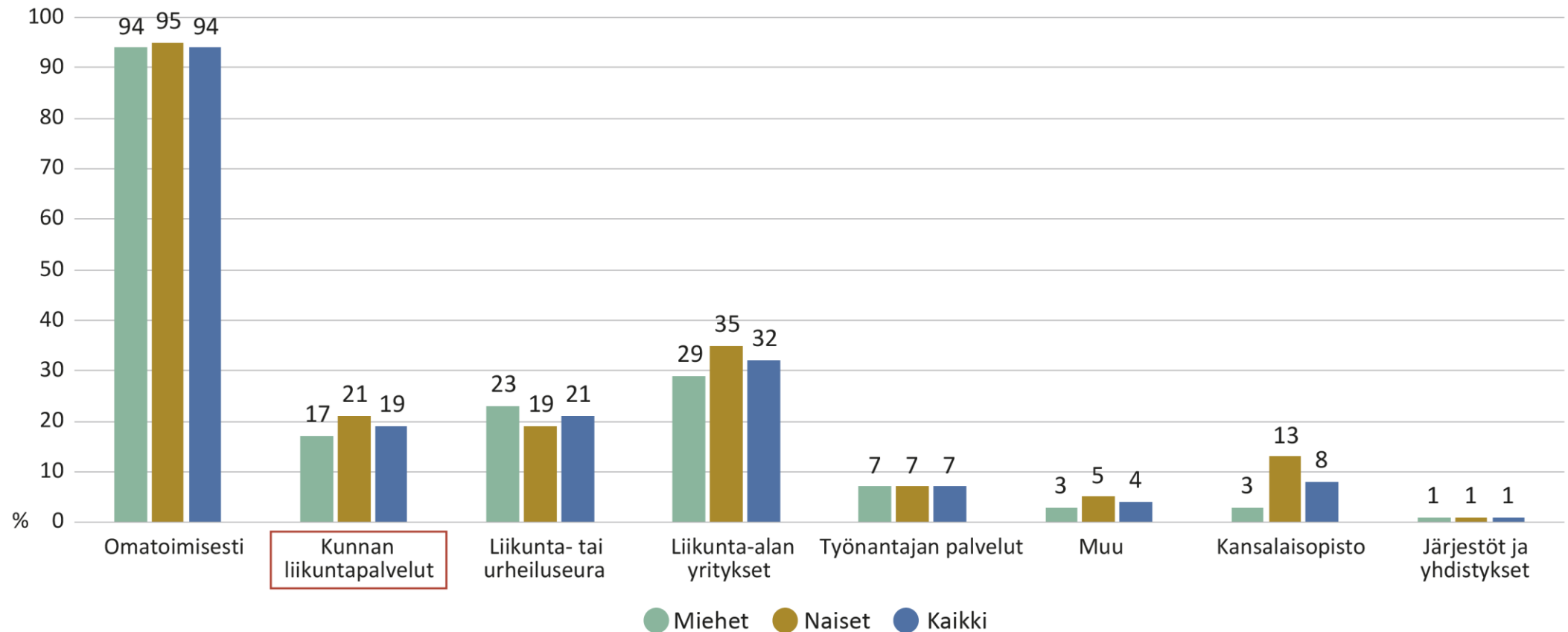

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Lasten ja nuorten (9–15-vuotiaat) liikuntatilaisuuksiin osallistuminen viikoittain 2016–2022 (%)

Aikuisväestön (20–69-vuotiaat) käyttämät liikuntapalvelut, sukupuolittain (%)

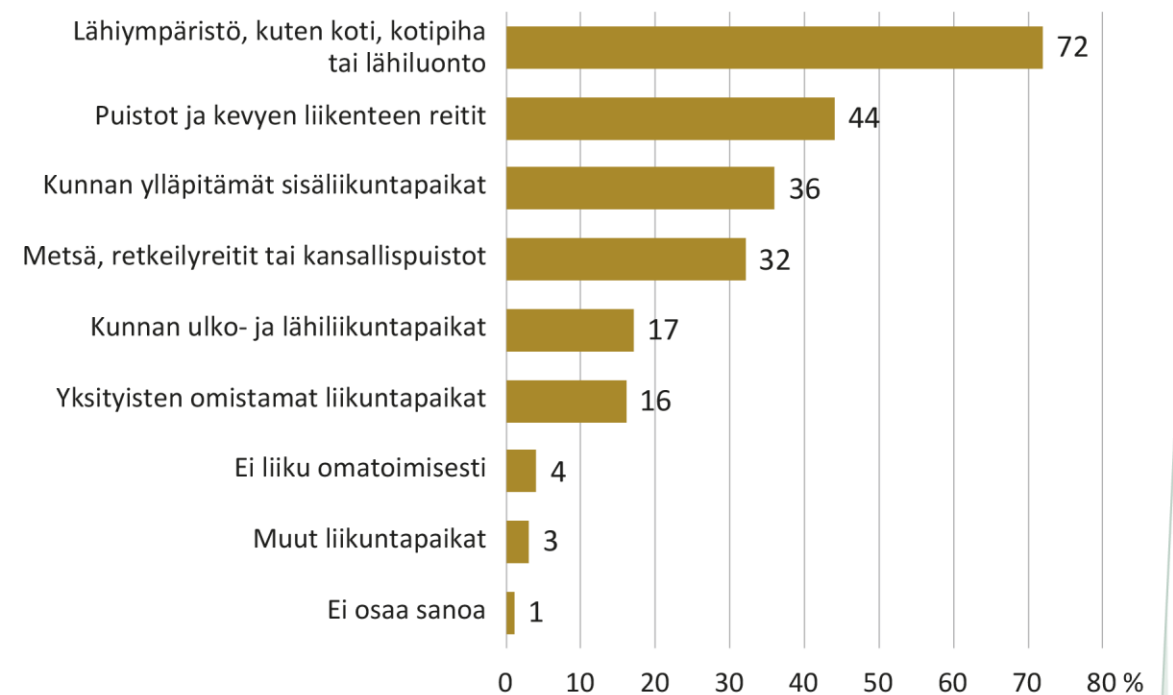

Toimintarajoitteita kokevien henkilöiden (18 v. täyttäneet) käyttämät liikuntapalvelut ja tilat (%)

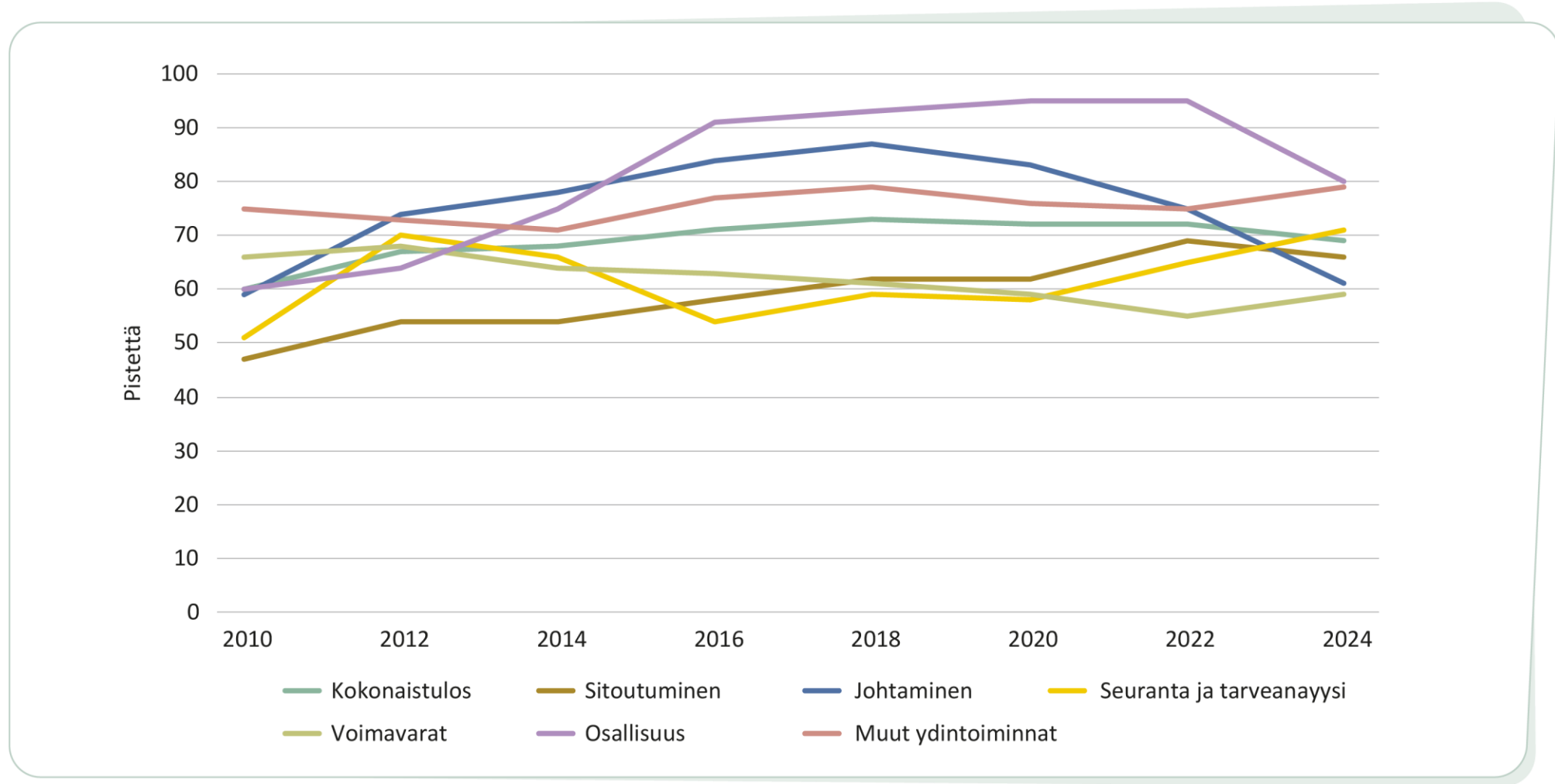
Liikuntapalvelujen käyttö

Omaehtoisen liikunnan harrastamisen paikat

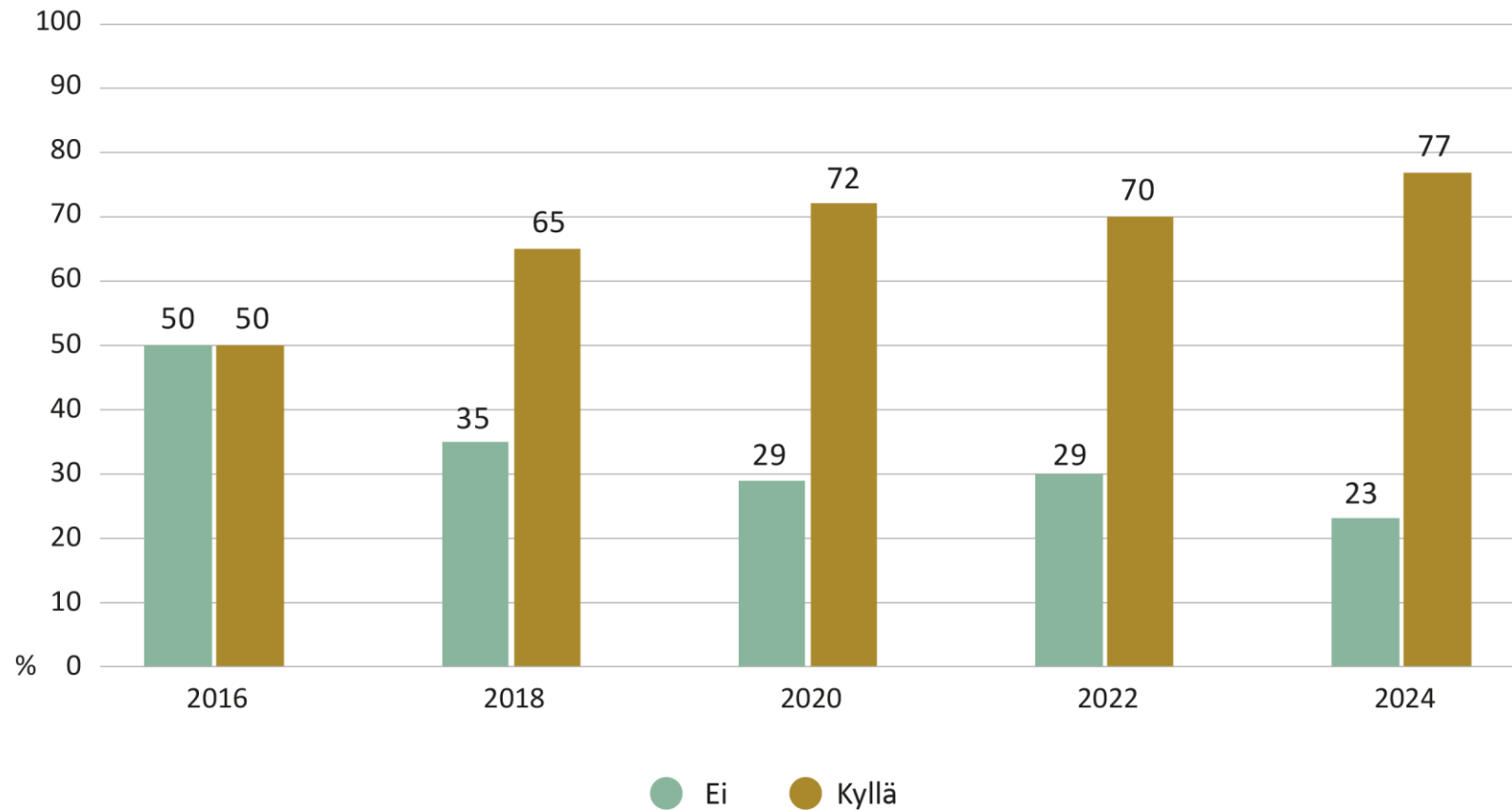

Liikunnan edistämisen kehitys (pisteet*) TEAviisarissa 2010–2024

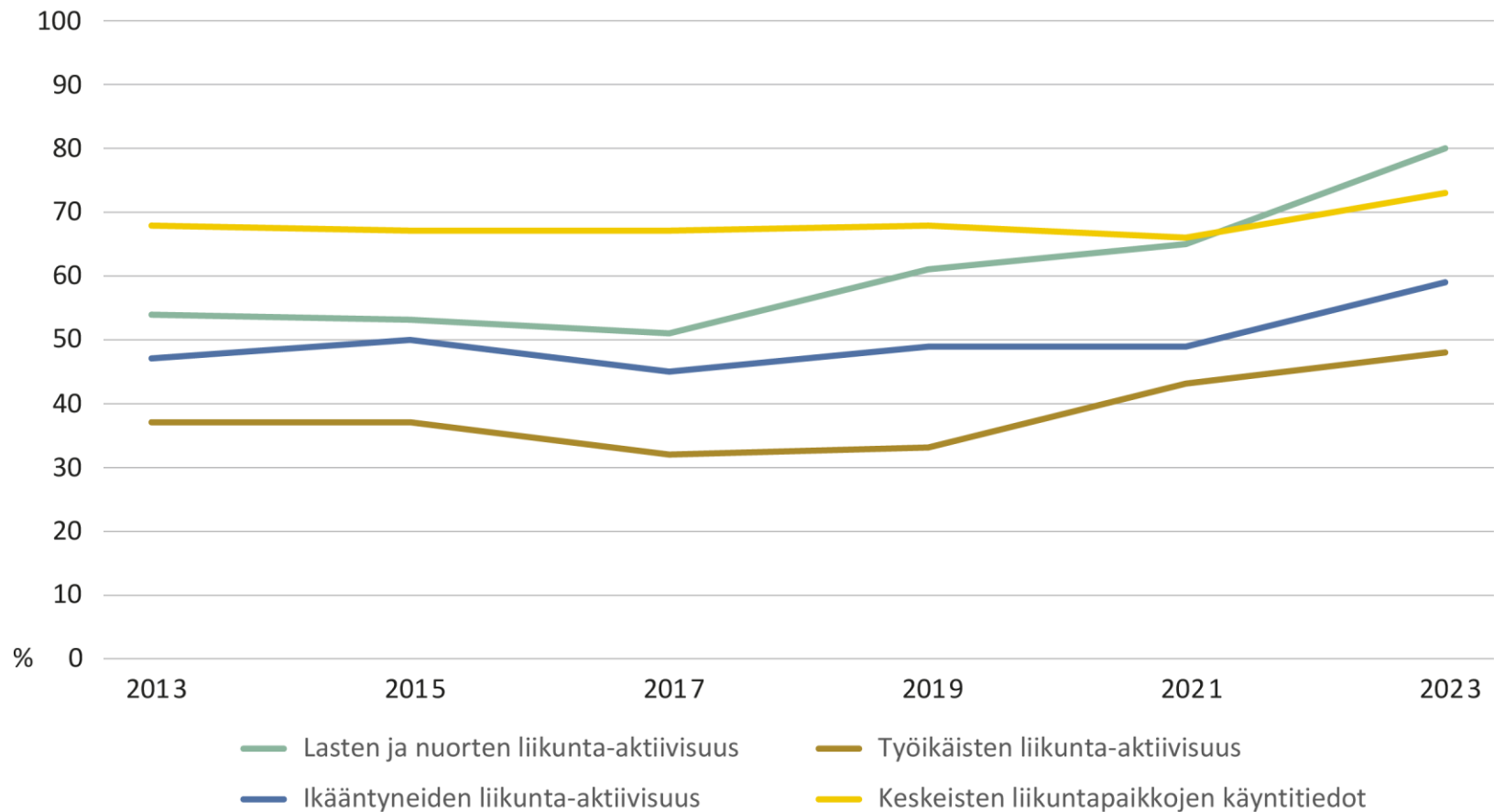

*Pisteet 0–100. Pistemäärä 100 tarkoittaa, että toiminta on kaikilta osin hyvän käytännön ja laadun mukaista.

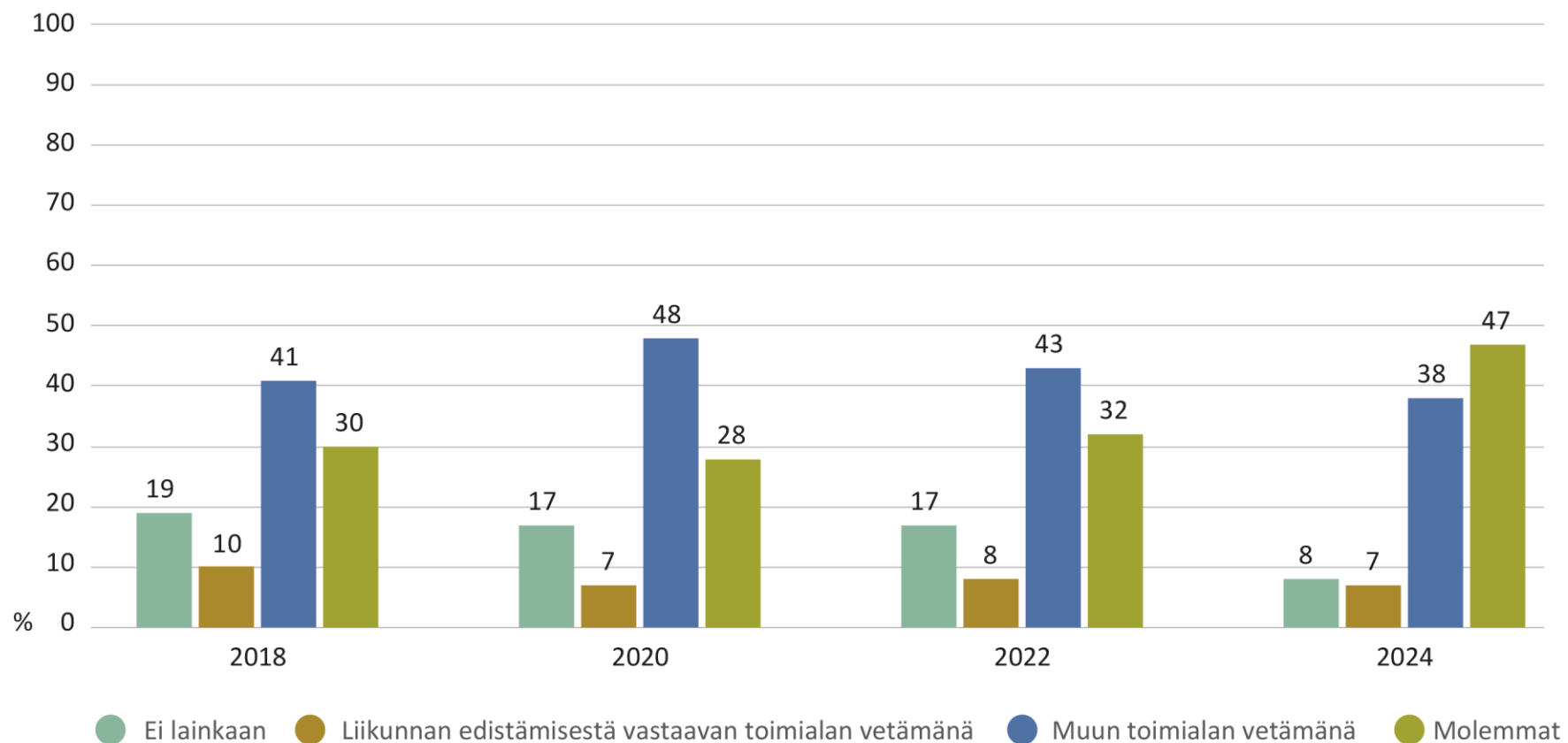
Liikuntasuunnitelmien ja liikunnan kehittämishojelmien yleisyys kunnissa 2016–2024 (%)

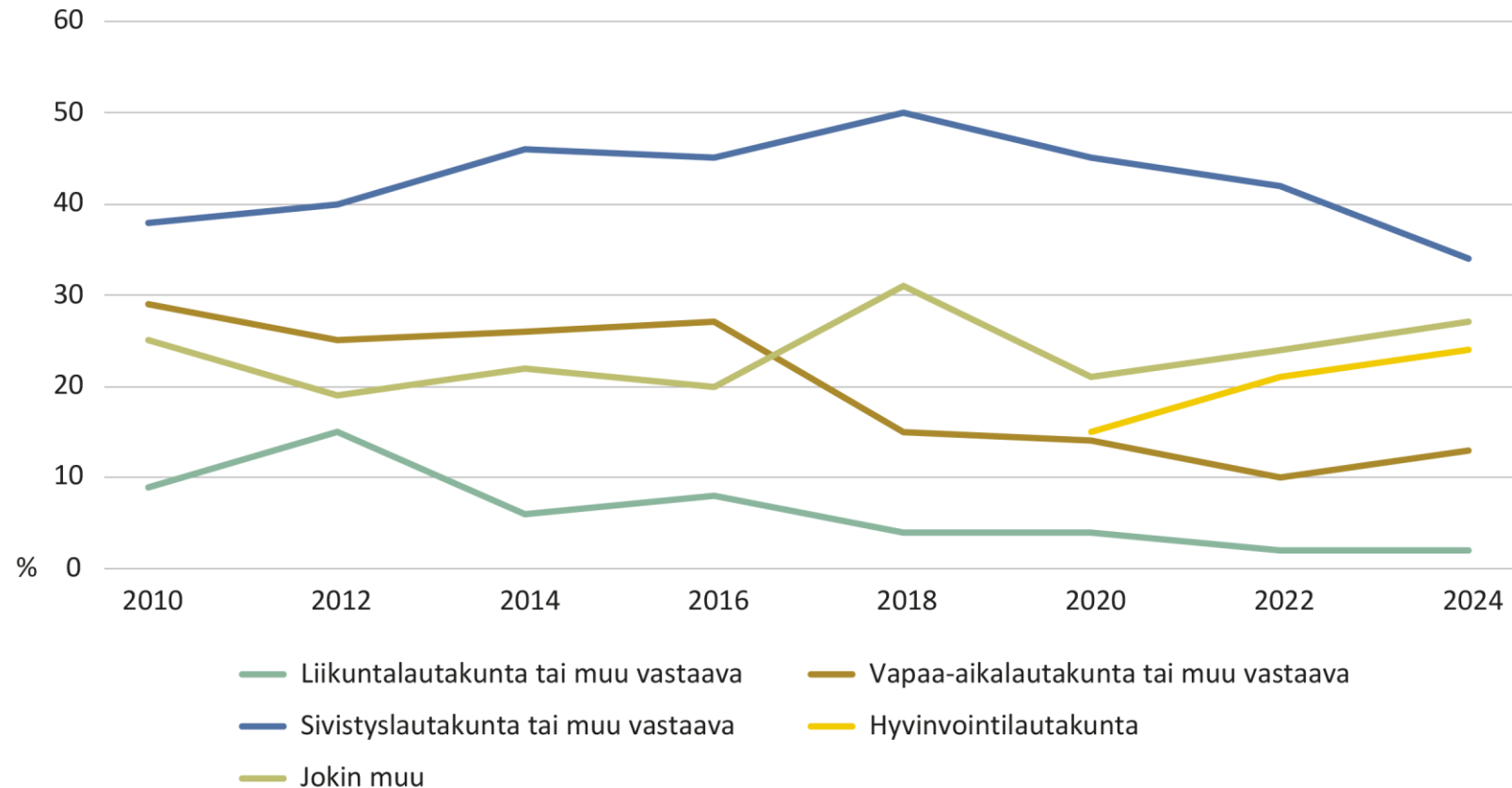
Liikunta-aktiivisuuden ja liikuntapaikkojen käytitietojen esittely kunnan luottamushenkilöille 2013–2023 (%)

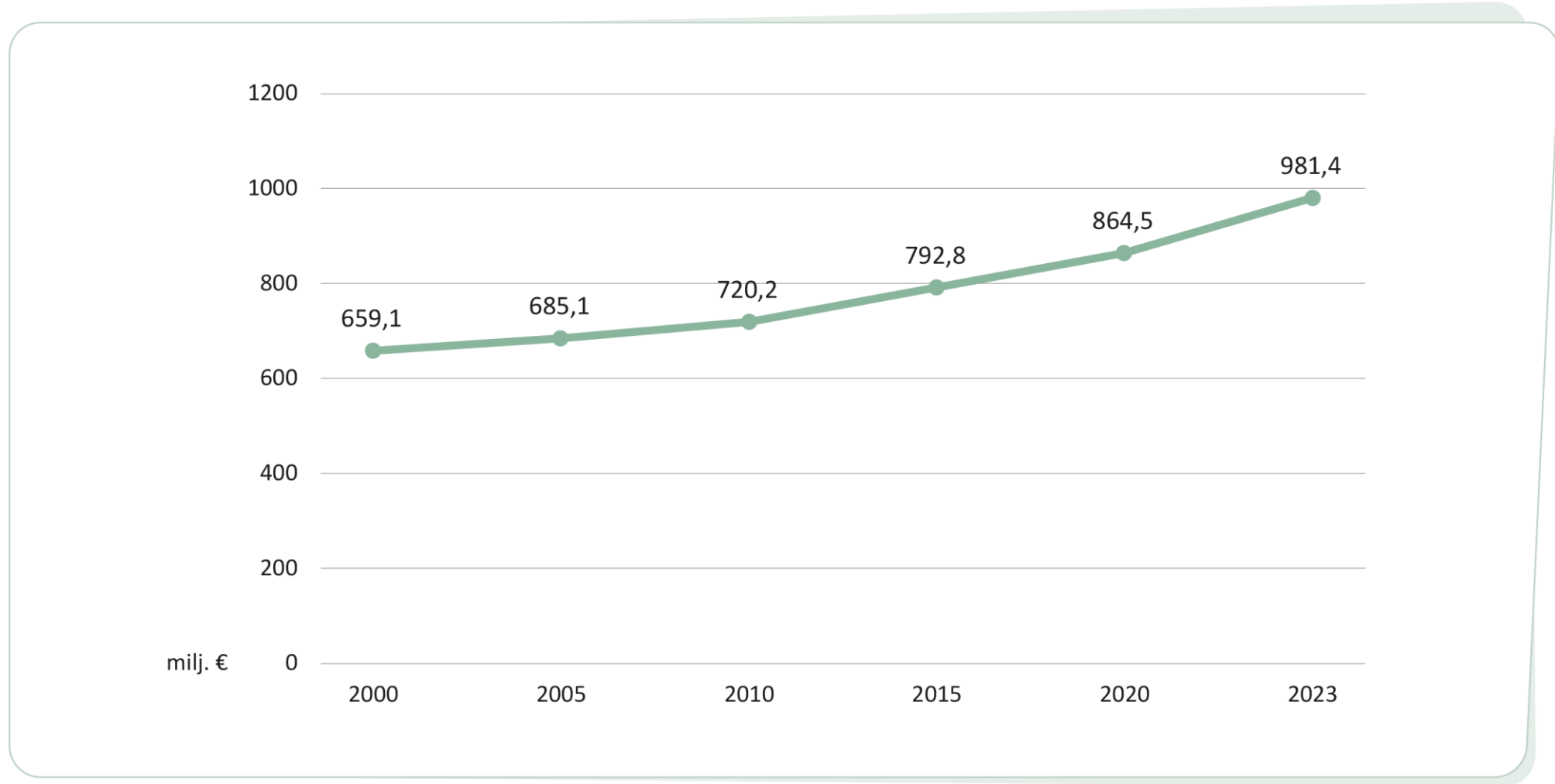
Onko kunnassa poikkihallinnollinen työryhmä, jossa liikuntaa käsitellään 2018–2024 (%)

Liikunnan edistämisestä vastaava luottamuselin kunnassa 2010–2024 (%)

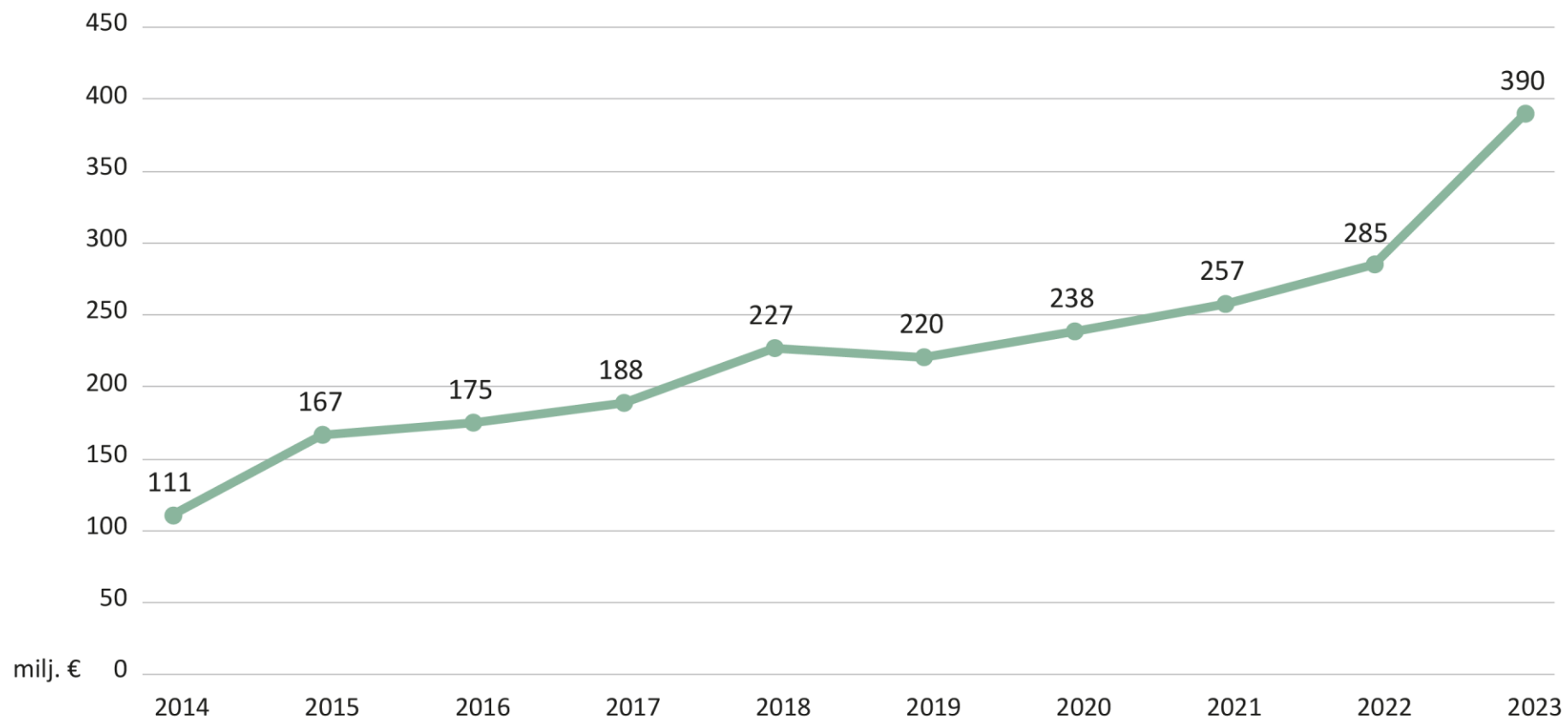

Kuntien liikuntatoimen bruttomenot* 2000–2023 (milj. €)

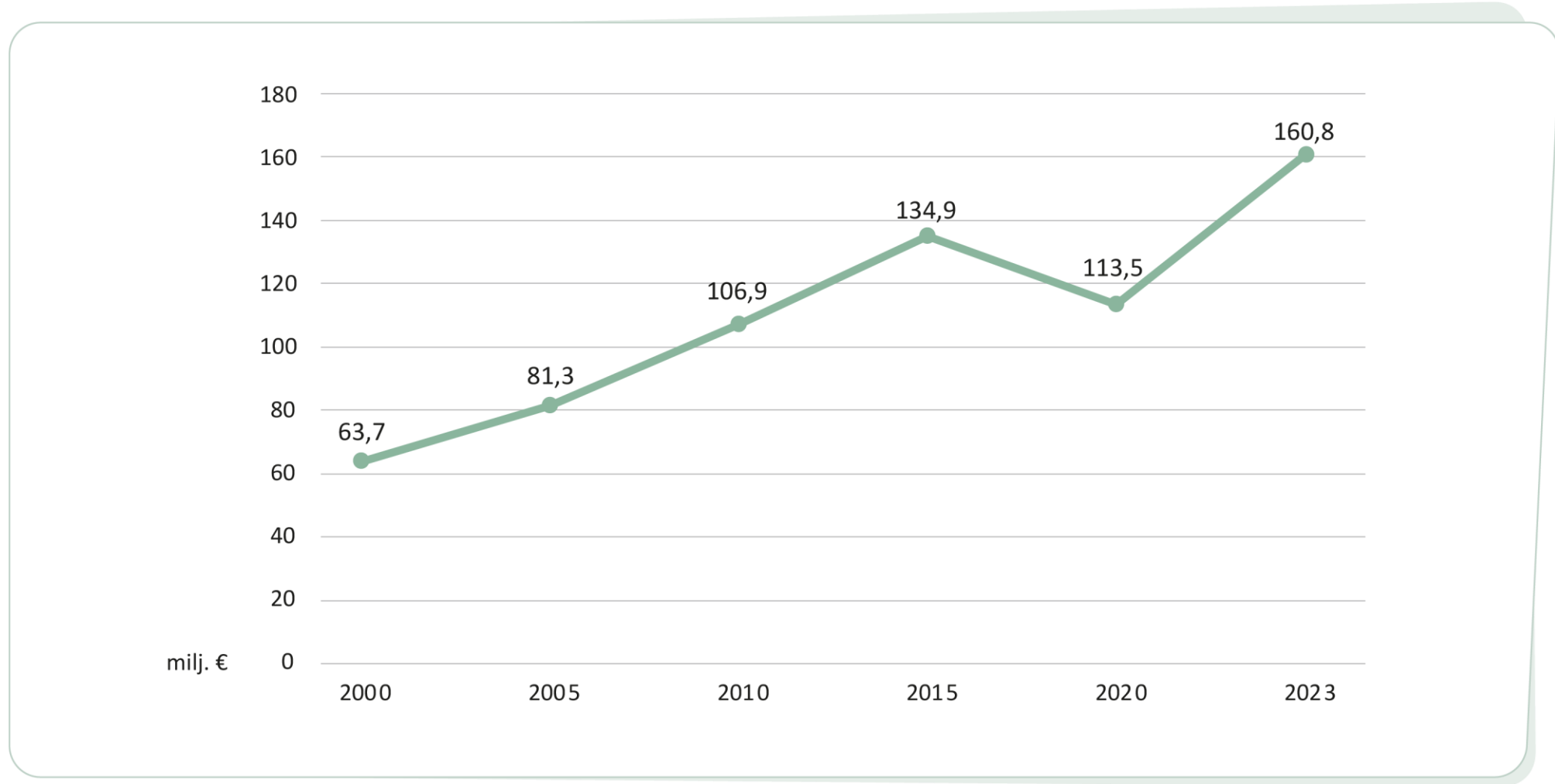

*Indeksikorjattu kuntatalouden peruspalvelujen hintaindeksillä (2000 = 100).

Kuntien liikuntatoimen investoinnit 2014–2023 (milj. €)

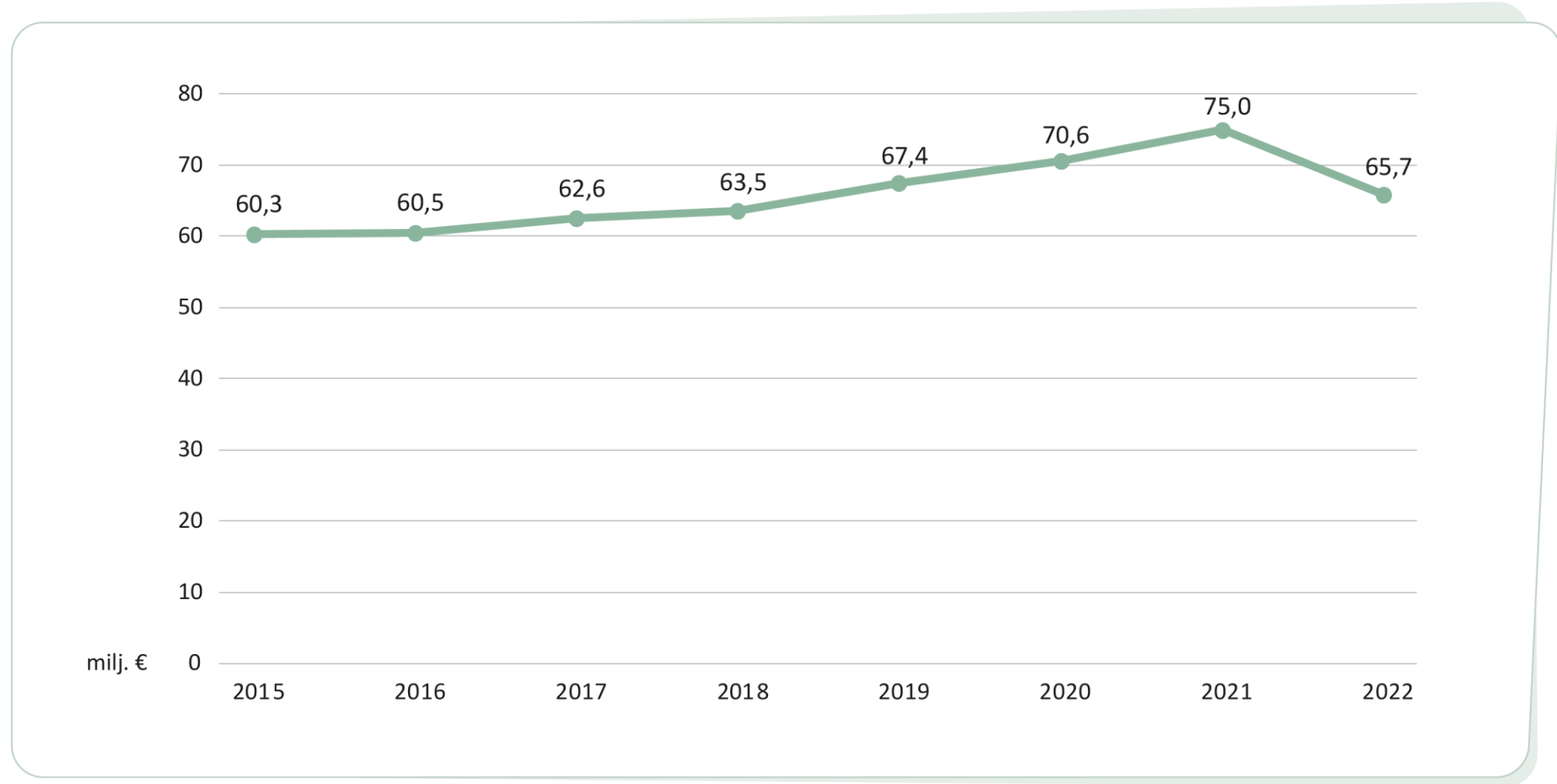

Kuntien liikuntatoimen tulot 2000–2023 (milj. €)*

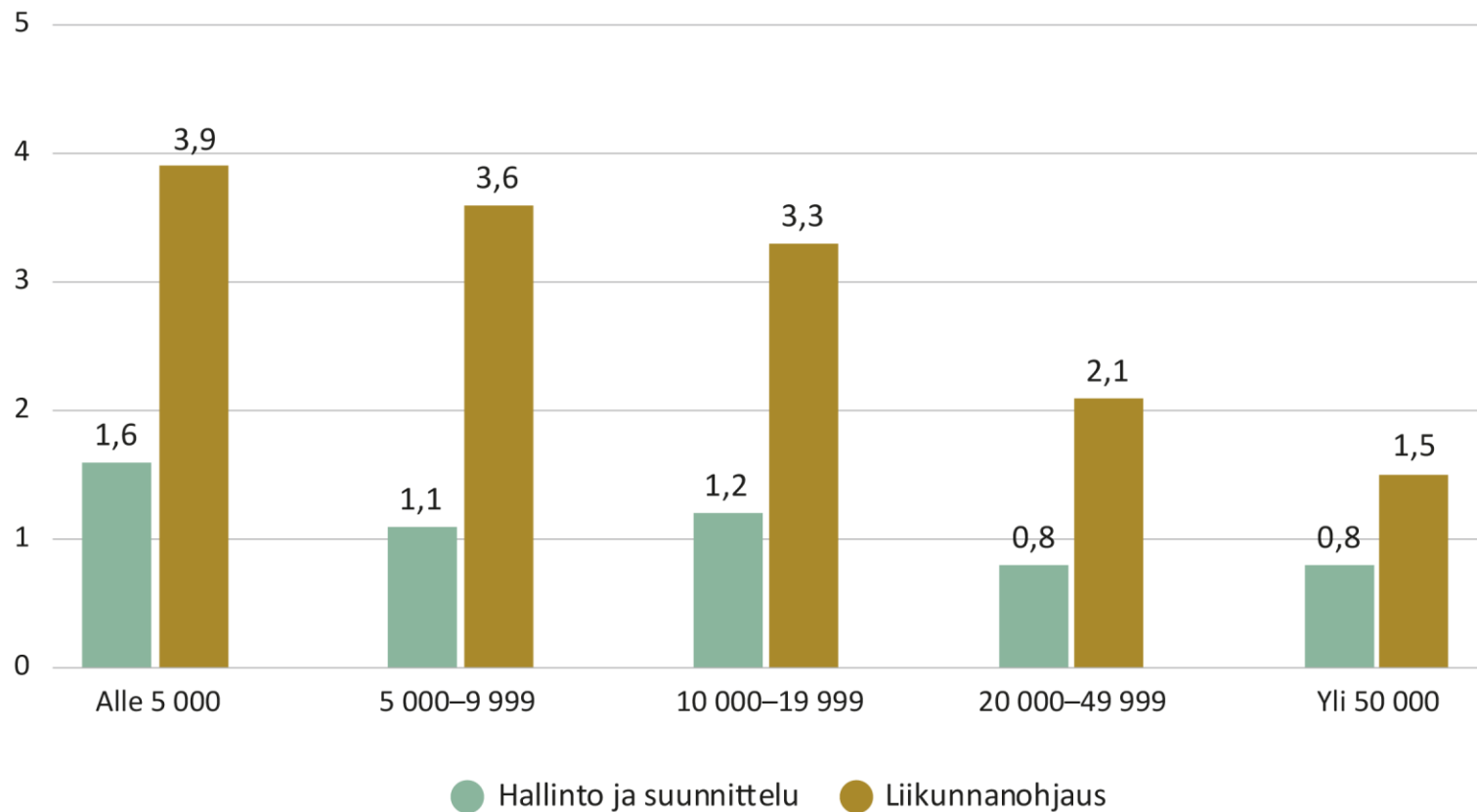
*Kuntien liikuntatoimen tulot laskettu vähentämällä bruttomenoista nettomenot. Indeksikorjattu kuntatalouden peruspalvelujen hintaindeksillä (2000 = 100).

Kuntien liikuntatoimen maksamat avustukset* 2015–2022 (milj. €)

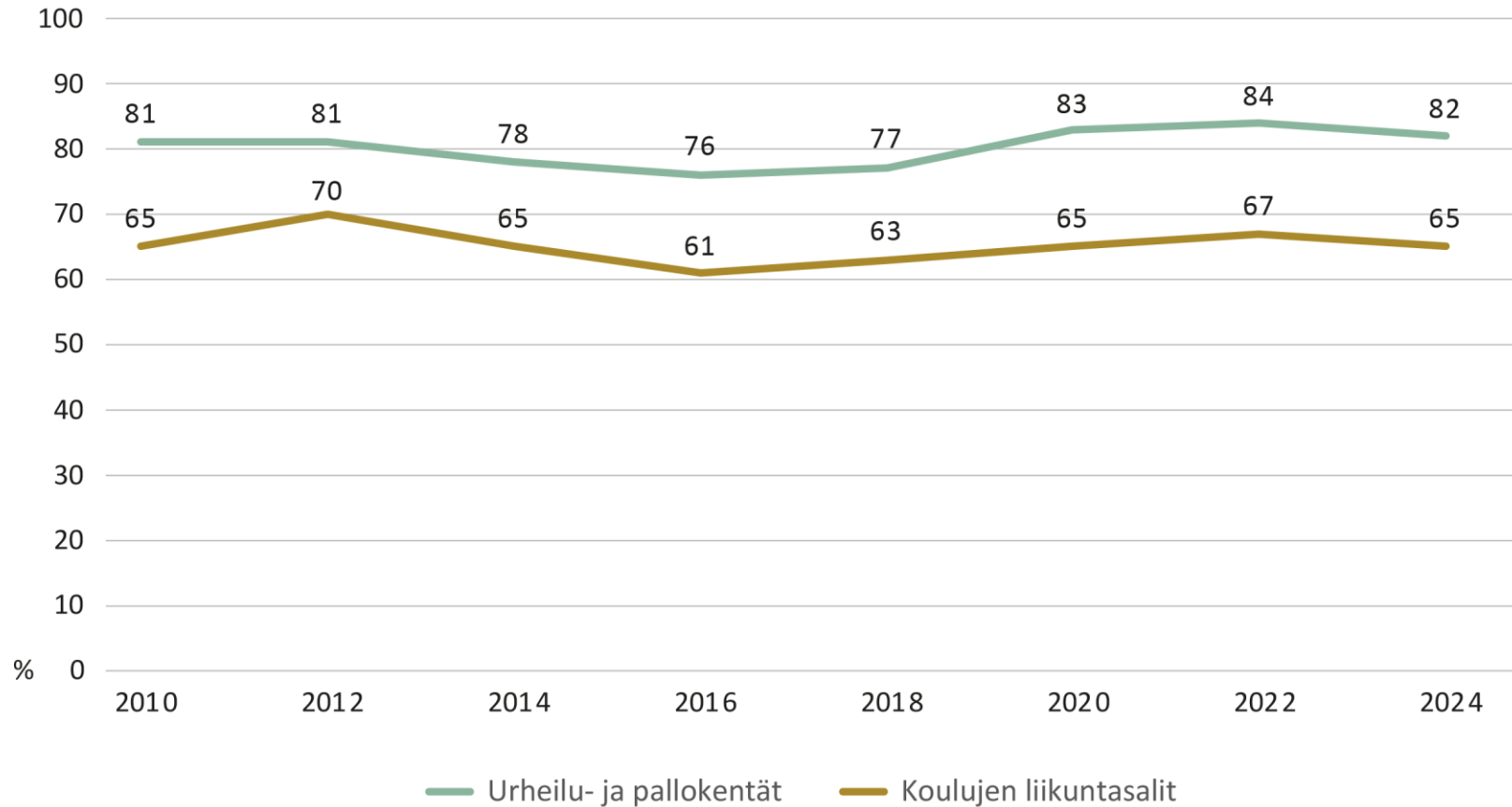

*Luvut vuoden 2023 rahassa

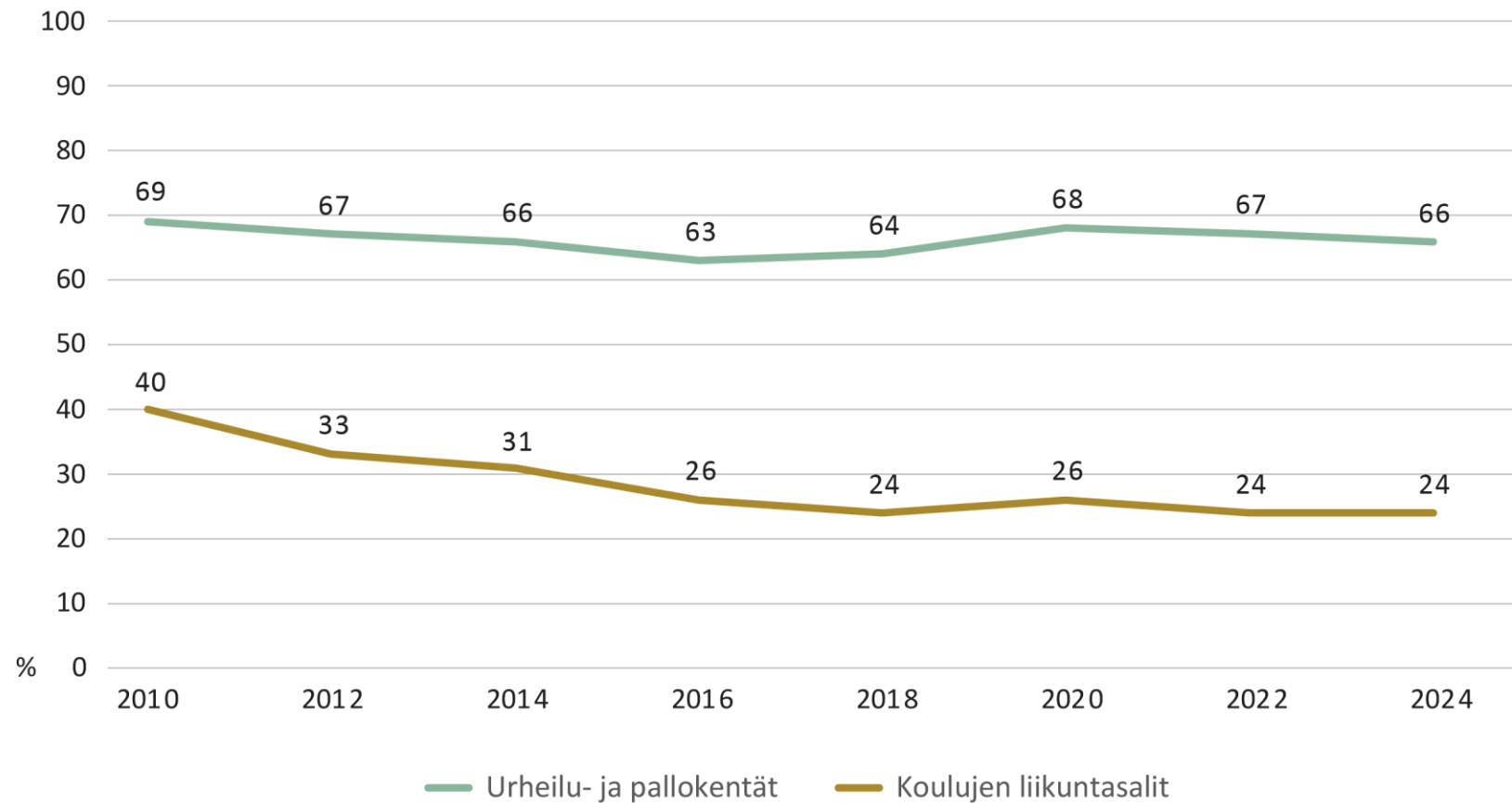
Liikunnan hallinnon ja -suunnittelun sekä ohjauksen henkilöstön työpanos (htv./10 000 asukasta, mediaani) kunnan koon mukaan vuonna 2023

Lasten ja nuorten harjoitusvuorojen maksuttomuus 2010–2024 (%)

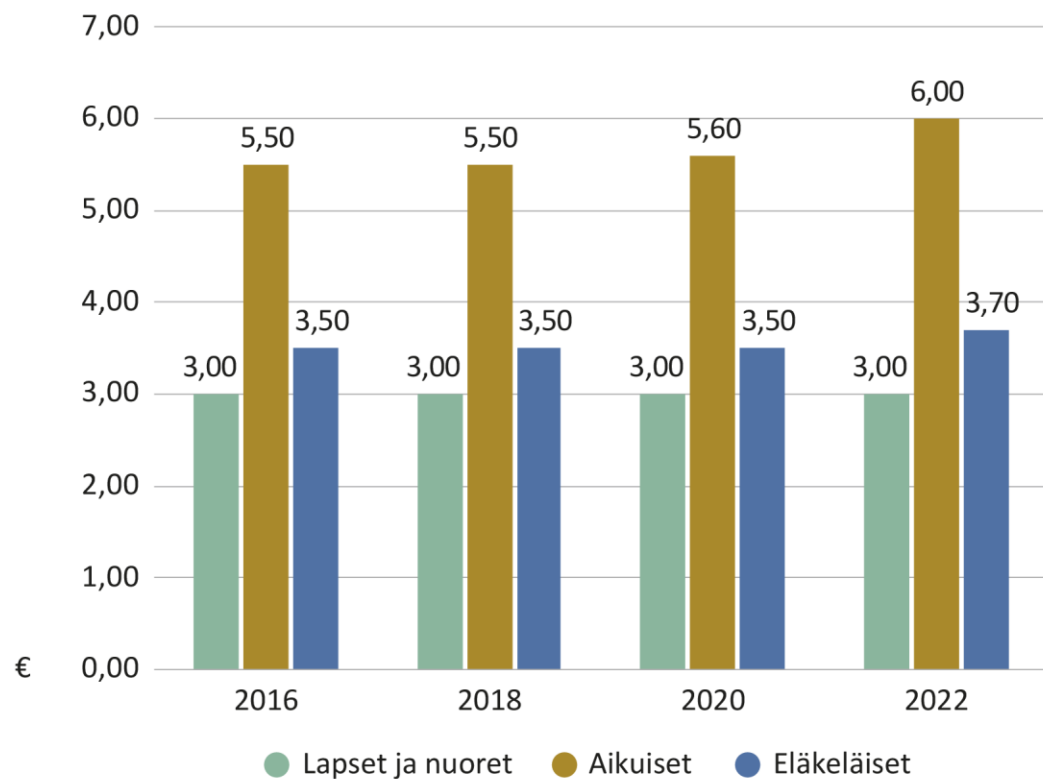

Aikuisten harjoitusvuorojen maksuttomuus 2010–2024 (%)

Kuntien liikuntapaikkojen käyttömaksut (€)

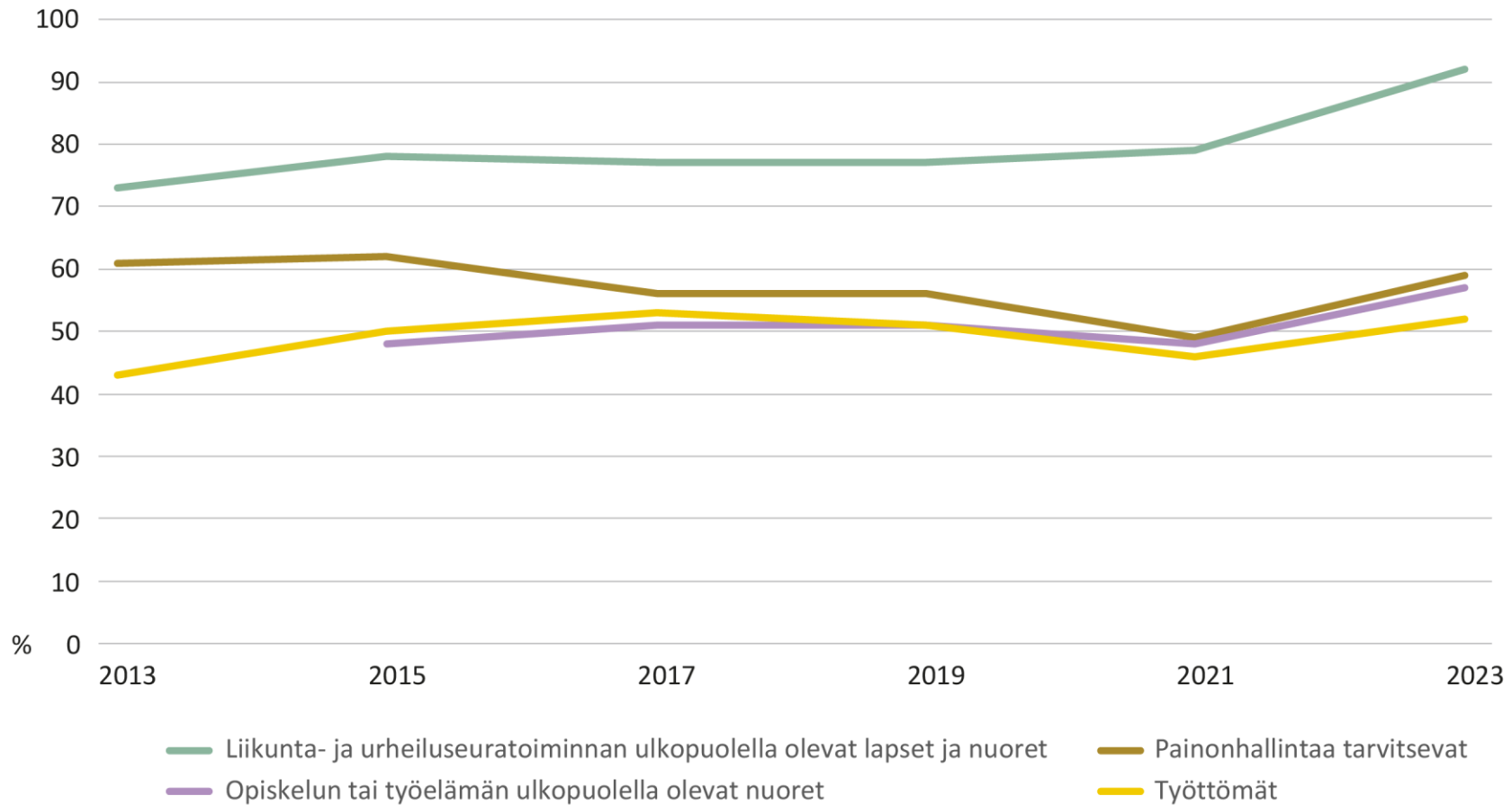
Kunnan käytetyimmän uimahallin käyttömaksu 2016–2022

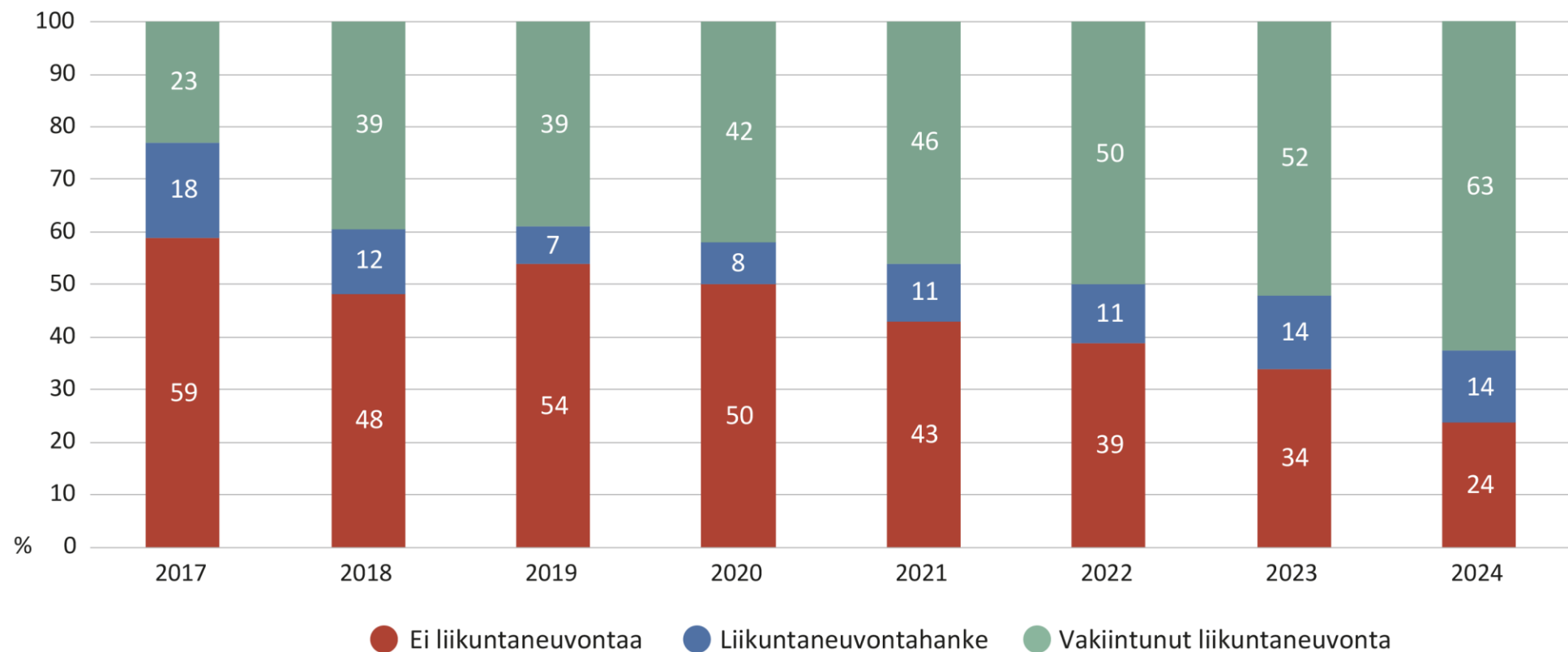
Lasten ja nuorten käyttämien liikuntapaikkojen käyttömaksujen keskiarvot 2007–2021

Liikuntapaikka	2007	2015	2021
Uimahalli, kertamaksu	2,80 €	3,30 €	2,80 €
Kuntosali, kertamaksu	2,70 €	2,60 €	2,40 €
Pieni liikuntasali, yhdistyksen tuntihinta	3,00 €	2,50 €	2,70 €
Iso liikuntasali, yhdistyksen tuntihinta	6,90 €	5,40 €	6,50 €
Jäähalli, yhdistyksen tuntihinta	48,30 €	52,60 €	38,50 €

Kuntien järjestämät liikkumisryhmät 2013–2023 (%)

Liikuntaneuvonnan tila vuosittain osuuksina (%) kunnista 2017–2024*

*Vuosina 2017–2022 liikuntaneuvonnan tiedonkeruussa huomioitiin vain työkäisille suunnattu liikuntaneuvonta ja liikuntaneuvontaan sisällytettiin vaatimus sote-yhteistyöstä eli asiakkaiden ohjautumisesta terveydenhuollon palveluista. Vuodesta 2023 alkaen tiedonkeruussa on huomioitu kaikkien ikäryhmien liikuntaneuvonta ja vaatimus sote-yhteistyöstä poistui.

Havaintoja Manner-Suomen kuntien liikuntapalveluista (1/7)

- **Kuntien liikuntapalveluja käytetään ja niihin ollaan tyytyväisiä:** Liikuntapalvelut kuuluvat käytetyimpiin ja kuntalaisten mielestä parhaiten hoidettuihin kuntien palveluihin. Kuntalaistutkimuksessa 80 % piti liikuntapalveluita hyvin hoidettuina sekä hyvin saatavina. Liikuntapalveluiden hoidolle annettiin arvosanaksi keskimäärin 4,09 ja saavutettavuudelle 4,07 (asteikko 1–5).
- **Kuntien liikuntapalvelut ovat tärkeitä erityisesti toimintarajoitteisille henkilöille ja ikääntyneille.** Aikuisväestöstä kuntien liikuntapalveluissa liikunnan harrastaminen on neljänneksi suosituinta, mutta aikuisetkin liikkuvat omatoimisesti esim. kunnan ylläpitämällä liikuntapaikoilla, kävely- ja pyöräilyteillä sekä luonto- ja kuntopoluilla.
- **Vaatimukset kuntien liikuntapalveluille ovat kasvaneet, ja liikunnan edistämisen toimintakenttä on laajentunut vuosikymmenten aikana:**
  1. Kuntoliikunnan ja urheilun edistämisestä myös harrasteliikuntaan, liikkumiseen sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen,
  2. Liikuntatoimesta sektori- ja organisaatorajoja ylittäväksi työksi, jossa toimitaan yhä enemmän hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen alueella ja tehdään yhteistyötä sivistyksen, elinvoiman, teknisen toimen, kaavoituksen ja hyvinvointialueiden kanssa.
  3. Olosuhdetyössä liikunta-, uima- ja urheiluhalleista ja -kentistä myös kohti lähiliikunta- ja virkistyspaikkoja, ulkoilua ja luontoa sekä aktiivista liikkumista tukevaa yhdyskuntarakennetta.
- **Liikunnan suhteellinen rooli osana kuntien päätöksentekoa ja palveluita on kasvanut,** kun sosiaali- ja terveystalvet ovat siirtyneet kunnista hyvinvointialueille.

Havaintoja Manner-Suomen kuntien liikuntapalveluista (2/7)

- **Liikunnan edistämisen kehitys kunnissa parani TEAviisarin kokonaistulosten valossa 2010-luvun aikana, mutta 2020-luvulla tilanne on pysynyt lähes ennallaan.** Osittain muutos selittyy sillä, että TEAviisarista on poistettu tietosisältöjä, jotka toteutuvat jo hyvin.
- **Liikuntasuunnitelmien ja liikunnan kehittämisohjelmien yleisyys kunnissa on kasvanut** viimeisen vajaan 10 vuoden aikana. Nykyisin 77 % kunnista on liikuntasuunnitelma tai kehittämisohjelma.
- **Eri väestöryhmien liikunta-aktiivisuuden ja liikuntapaikkojen käytitietojen esittely kunnan luottamushenkilöille on yleistynyt** viimeisen viiden vuoden aikana. Esimerkiksi lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta on esitelty 80 %:ssa kuntia ja ikääntyneiden aktiivisuutta 60 %:ssa kuntia.
- **Liikunnan substanssilautakunnista on siirrytty laajempiin hallinnollisiin kokonaisuuksiin.** Liikuntaan liittyvä päätöksenteko on yleisimmin joko sivistys-, hyvinvointi- tai vapaa-aikalautakunnan tehtävä. Erillisiä liikuntalautakuntia on enää 4 %:ssa kuntia, ja ne keskittyvät lähinnä suuriin kaupunkeihin.
- **Poikkihallinnolliset työryhmät ovat yleistyneet kunnissa** viime vuosina. Lähes jokaisessa kunnassa (92 %) on poikkihallinnollinen työryhmä, jossa käsitellään liikuntaa.
- **Kuntien liikuntatoimen ja paikallisten yhdistysten yhteistyöelimet ovat yleistyneet** viime vuosina. Lähes jokaisessa kunnassa (95 %) toimii säännöllisesti kokoontuva yhteiselin, kuten liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokous tai yhteinen asiantuntijaelin (esim. liikuntafoorumi tai seuraparlamentti).

Havaintoja Manner-Suomen kuntien liikuntapalveluista (3/7)

- **Kuntien liikuntatoimen bruttomenot ovat kasvaneet merkittävästi** 2000-luvulla (vuonna 2000 noin 660 milj. euroa → vuonna 2023 reilut 980 milj. euroa, indeksikorjattu).
- **Kuntien liikuntatoimen investointimenot ovat kasvaneet merkittävästi** viimeisen noin 10 vuoden aikana (vuonna 2014 noin 111 milj. euroa → vuonna 2023 lähes 390 milj. euroa). Investointimenoissa on käytännössä kyse liikuntapaikkojen rakentamisesta ja remontoinnista sekä laitteiden ja välineiden hankinnasta.
- **Kuntien kokonaismenot liikuntaan olivat vuonna 2023 yhteensä 1 372 milj. euroa**, joista 72 % oli toimintamenoja ja 28 % investointimenoja. Investointimenojen suhteellinen osuus kokonaismenoista on kasvanut vuoden 2015 jälkeen noin kuusi prosenttiyksikköä.
- **Kuntien liikuntapalvelujen palkka- ja palkkiomenot ovat pysyneet samalla tasolla** vuosina 2015–2022.
- **Yhä useampi kunta hyödyntää ostopalveluja liikuntapalvelujen tuottamiseen:** Vuonna 2016 palveluja osti 69 % kunnista, kun vuonna 2022 96 % kunnista. Palveluja ostavat eniten asukasta kohden maaseutumaiset ja pohjoisen kunnat.
- **Myös palveluiden ostoihin käyttämä euromäärä on kasvanut:** Vuonna 2015 palveluihin ostoihin käytettiin 136 milj. euroa, kun vuonna 2022 käytettiin 175 milj. euroa. Useimmin ostettiin liikuntapaikkojen hoitoa ja kunnossapitoa (85 %), liikunnanohjauspalveluja (65 %) ja kuljetuspalveluja (38 %).
- **Kuntien liikuntatoimen tulot ovat kasvaneet merkittävästi** 2000-luvulla (vuonna 2000 noin reilut 63 milj. euroa → vuonna 2020 reilut 160 milj. euroa, indeksikorjattu). Tulot ovat jatkaneet kasvuaan myös koronapandemian (2020) aiheuttaman tulojen vähenemisen jälkeen.

Havaintoja Manner-Suomen kuntien liikuntapalveluista (4/7)

- **Lähes kaikki (96 %) kunnat jakoivat toiminta-avustuksia seuroille tai muille liikuntatoimintaa järjestäville yhdistyksille.** Kunnat myönsivät avustuksia liikuntaan yht. 63 milj. euroa vuonna 2023. Avustusten määrä kasvoi vuosina 2015–2021, mutta avustusten määrä kääntyi laskuun vuonna 2022.
- **Kuntien liikuntatoimen henkilöstöresurssit ovat kasvaneet liikunnanohjauksessa sekä hallinnossa ja suunnittelussa** viime vuosina. Liikunnanohjaushenkilöstöä oli kunnissa keskimäärin 3,1 htv. 10 000 asukasta kohden (2,4 htv./2021). Liikunnan hallinnon ja suunnittelun työpanos oli keskimäärin 1,2 henkilötyövuotta vuonna 2023 (1,0 htv./2021). **Suurin osa henkilöstöstä on kuitenkin käyttö- ja kunnossapitohenkilöstöä.**
- **Valtaosa (83 %) liikuntatoimen henkilöstöstä oli vakinaisessa työsuhteessa** ja loput määräaikaisessa. Määräaikaisen henkilöstön osuus oli suurin pienissä kunnissa.
- **Valtaosa kunnista (90%) arvioi, että resurssit riittävät liikuntapalvelujen tuottamiseen vähintään kohtalaisesti.** Vain 10 % kunnista arvioi, että resurssit riittävät huonosti.
- **Kuntien liikuntatoimen resursseissa näkyy merkittävää eriytymiskehitystä.** Liikuntatoimen resurssit ovat asukaslukuun suhteutettuna selvästi suurimmat kaupunkimaisissa ja asukasluvultaan suurimmissa kunnissa, pienimmät maaseutumaisissa ja asukasluvultaan pienissä kunnissa. Pienimmissä kunnissa ei ole usein liikunnalla omaa viranhaltijaa.
- Puutteellisten resurssien vuoksi **kuntien liikuntatoimet ovat joutuneet karsimaan useimmiten liikuntapaikkojen kunnossapidosta, ohjatusta liikuntatoiminnasta ja investoinneista.**

Havaintoja Manner-Suomen kuntien liikuntapalveluista (5/7)

- **Liikuntapaikkojen käyttövuorojen jakoperusteiden osalta tilanne on parantunut merkittävästi viime vuosina.** Virallisesti hyväksytyt jakoperusteet on noin kahdessa kolmasosassa kuntia. Käyttövuoropolitiikan tavoitteiden ja painopisteiden toteutumista seuraa vajaa puolet kunnista.
- **Kuntien keskeisten liikuntapaikkojen käyttömaksuissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia** viime vuosina, ja **maksut ovat pysyneet kohtuullisella tasolla.** Valtaosassa kunnista arvioi 2021, että liikuntapaikkojen käyttömaksuihin ei ole tulossa merkittäviä muutoksia tulevina vuosina, ja suurimmat muutostarpeet liittyvät aikuisten liikuntaan.
- **Maksuttomat vuorot ovat edelleen yleisiä etenkin lasten ja nuorten seuratoiminnalle:** 84 %:ssa kuntia urheiluja pallokentät ovat maksuttomia lasten ja nuorten seuratoiminnan käytössä ja 64 %:ssa kuntia koulujen liikuntasalit ovat maksuttomia.

Kahdessa kolmesta kunnassa (66 %) urheilu- ja pallokentät olivat maksuttomia aikuisten seuratoiminnan käytössä ja vajaassa neljänneksessä kuntia (24 %) koulujen liikuntasalivuorot ovat maksuttomia.
- **Kuntien liikuntapalvelut palautuivat pääosin nopeasti koronaa edeltävälle tasolle, mutta kaikki asiakkaat eivät ole palanneet palveluihin.** Vain noin puolet kunnista – uimahallien osalta vielä harvemmat – ilmoitti asiakasmäärien palanneen entiselle tasolle alkuvuodesta 2023.
- **Lähes kaikki kunnat (92 %) järjestävät liikuntaryhmiä lapsille ja nuorille,** myös muille kohderyhmille järjestetty ryhmätoiminta on edelleen yleistä.

Havaintoja Manner-Suomen kuntien liikuntapalveluista (6/7)

- **Valtaosa kunnista (91 %) arvioi, että soveltavan liikunnan tarjonta on parantunut tai pysynyt ennallaan** viimeisen viiden vuoden aikana. Soveltavan liikunnan palveluissa on kuitenkin **merkittäviä kuntakohtaisia eroja**.
- **Kuntien liikuntatoimien tarjoamien soveltavan liikunnan ryhmien määrä on laskenut** viime vuosina eikä ryhmien määrä näytä palanneen koronaviruspandemia edeltäneelle tasolle. Kunnat järjestivät 9,6 soveltavan liikunnan ryhmää 10 000 asukasta kohden. Valtaosa kuntien soveltavan liikunnan ryhmien osallistujista oli ikääntyneitä ja naisia.
- **Monella kunnalla (59 % kyselyyn vastanneista) on käytössään jonkinlainen alennuskorttikäytäntö**, joilla tuetaan toimintarajoitteisten henkilöiden omatoimista liikuntaa.
- **Esteettömyyskartoituksen tekeminen ei ole kovin yleistä kunnissa**. 13 % kyselyyn vastanneista kunnista tekee säännöllisesti liikuntapaikkojen esteettömyyskartoituksia.
- **Liikuntaneuvonnan tarjoaminen on yleistynyt kunnissa viime vuosina**. Vakiintunut poikkihallinnollinen liikuntaneuvonta toteutui 63 %:ssa Manner-Suomen kuntia vuonna 2024. Lisäksi liikuntaneuvontahanke oli 14 %:ssa kunnista.
- **Viidesosassa kuntia hyvinvointialueiden käynnistymisellä on ollut vaikutuksia liikuntatoimen resursseihin**. Muutos on tuonut uusia tehtäviä, mutta resurssit eivät ole kasvaneet. Resursseja on jouduttu liikuntapalveluissa uudelleenkohdentamaan ja joidenkin palvelujen tuottamisesta on jouduttu luopumaan.

Havaintoja Manner-Suomen kuntien liikuntapalveluista (7/7)

- **Hieman yli kolmanneksessa kuntia hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisellä oli vaikutuksia liikuntapalvelujen tuottamiseen** Vaikutukset ovat olleet sekä positiivisia (mm. liikuntaneuvonnan käynnistäminen, tilojen yhteiskäyttö, yhteistyön tiivistäminen ja uusien henkilöiden palkkaaminen) että negatiivisia (mm. yhteistyön haasteet ja yhteistyökumppanien löytäminen uudestaan).
- Liikuntatoimen vastuuhenkilöt ja kuntajohto nostavat **kuntien liikuntapalveluiden tämän hetken keskeisimmiksi haasteiksi henkilöstöressurssien sekä investointimäärärahojen tason**. Kokonaisuudessaan kolmannes arvioi liikunnan investointimäärärahatilanteen heikoksi tai huonoksi. Osaan liikuntapalveluiden tehtävistä on ollut kunnilla vaikeuksia rekrytoida työntekijöitä.

Lähitulevaisuuden ongelmina nostetaan **esiin liikuntapaikkojen peruskorjaustarpeet, taloudellisten resurssien yleinen riittävyys sekä väestön ikääntymiseen vaikutukset** palveluiden tuottamiselle.

Johtopäätöksiä kuntien liikuntapalveluiden kehityksestä (1/4)

- **Liikkumisen ja liikunnan edistäminen tapahtuu nyt ja jatkossakin merkittävässä määrin kunnissa.** Kunnat käyttävät liikunnan edistämiseen merkittävän määrän resursseja (yli 1,3 mrd. euroa) ja toiseksi eniten kotitalouksien jälkeen, vastaavat suurelta osin olosuhteista ja niiden kehittämistä sekä tukevat merkittäväällä tavalla paikallista liikunnan yhdistystoimintaa.
- **Kuntien taloudelliset panostukset liikuntaan ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina.** Kuntien liikuntatoimien käyttötalous, tulot ja etenkin investointimenot sekä kuntien jakamat avustukset ovat kasvaneet (avustukset tosin kääntyivät laskuun v. 2022), mikä on luonut hyviä edellytyksiä kuntien liikuntapalveluiden ja -olosuhteiden kehittämistyölle viime vuosina.
- **Liikunnan edistäminen kunnissa nojaa edelleen ja tulevaisuudessakin erittäin vahvasti niiden omaan panostukseen.** Esimerkiksi liikunnan valtionosuuksien määrä (noin 19,7 milj. euroa/2023) kattaa noin 2 % kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista. **Kuntien yleinen talouskehitys ja taloudellisen kantokyky ratkaisevat pitkälti sen, kuinka laajoja liikuntapalveluita kunnat pystyvät tarjoamaan asukkailleen sekä miten kunnat pystyvät investoimaan liikuntapaikkoihin.**

Johtopäätöksiä kuntien liikuntapalveluiden kehityksestä (2/4)

- Kuntien liikuntatoimen resurssien tiukentuminen tulevaisuudessa ja samaan aikaan tapahtuva liikuntatoimen tehtäväkentän laajentuminen, kuntalaisten odotusten kasvu ja eriytyminen liikuntapalveluita ja olosuhteita kohtaan sekä palvelutarpeen kasvu (esim. ikääntyneet) **korostaa tulevaisuudessa entisestään mm.**
  - **sektori- ja organisaatorajoja ylittävän yhteistyön merkitystä,**
  - **kasvattaa liikuntapalveluiden osaamisvaatimuksia sekä**
  - **lisää tarvetta innovatiivisuudelle, mutta myös mahdollisesti tarvetta toiminnan priorisoinnille, kuten tarjottavien palveluiden kohderyhmien priorisoinnille.**
- **Edellytykset liikunnan poikkihallinnolliselle yhteistyölle ja strategiselle edistämiselle kunnissa ovat parantuneet,** kun mm. liikunnan päätöksenteko on integroitunut osaksi laajempia hallinnollisia kokonaisuuksia, erilaisten suunnitelmien ja ohjelmien sekä yhteiselinten määrä on kasvanut.

Toisaalta riskinä voi olla, että liikunta-asioille ei jää riittävästi tilaa laajempien lautakuntien päätöksenteossa ja päättäjien substanssiosaaminen ohenee. Tulevaisuudessa kunnissa voidaan myös karsia suunnitelmien määrää tai yhdistää suunnitelmia, jolloin on tärkeää huolehtia, että liikunta näkyy yhdistetyissä ja keskeisissä kunnan suunnitelmissa.
- **Liikunnan edistämisen edellytykset ovat parantuneet kunnissa myös monilla muilla mittareilla** viimeisen noin 15 vuoden aikana, kuten henkilöstöresursseissa, sitoutumisessa, osallisuudessa ja seurannassa.

Johtopäätöksiä kuntien liikuntapalveluiden kehityksestä (3/4)

- **Erilaisten liikuntapalveluiden tilanne näyttää kunnissa säilyneen ennallaan tai kehittyneen positiiviseen suuntaan** viime vuosina, kuten ryhmäliikunta, soveltavan liikunnan palvelut ja liikuntaneuvonta (pois lukien korona-aika). Väestön ikääntyessä ja toimintarajoitteisten henkilöiden määrän kasvaessa kuntien liikuntapalveluiden merkitys väestön liikkumisen ja liikunnan edistäjinä vain kasvaa.
- **Kuntien käyttömaksupolitiikka ja maksujen taso näyttävät tarjoavan edelleen hyvät mahdollisuudet eri väestöryhmille ja toimijoille**, erityisesti lapsille ja nuorille harrastaa ja järjestää liikuntaa. Kuntien tiukentuva taloustilanne voi luoda ainakin osalle kuntia painetta nostaa käyttömaksuja tulevaisuudessa.
- **Kuntien liikuntapalvelut pystytään tuottamaan vähintään kohtalaisesti tämänhetkisillä henkilöstöresursseilla ja taloudellisilla resursseilla**, mutta erot kuntien välillä resursseissa ovat kasvamassa ja kuntatalouden tiukentuminen voi heikentää mahdollisuuksia liikuntapalveluiden tuottamiseen.
- **Kuntien liikuntapalveluiden tuottamisen kirjo ja tavat moninaistuvat**. Esimerkiksi entistä useampi kunta hyödyntää ostopalveluja liikuntapalvelujen tuottamiseen oman palvelutuotannon ohella ja sijasta.
- **Kuntien myöntämien avustusten lasku viime vuosina yhdistettynä kustannustason nousuun voi haastaa paikallistason seuratoimijoita sekä muita liikkumista ja liikuntaa edistäviä yhdistyksiä**. Toki kunnat tukevat yhdistyksiä avustusten lisäksi erilaisten maksujen subventoinnilla ja kunnan omistamien liikuntatilojen ja -välineiden käytön maksuttomuudella.

Johtopäätöksiä kuntien liikuntapalveluiden kehityksestä (4/4)

- **Kuntien liikuntatoimen resurssien merkittävä eriytymiskehitys eriyttää myös tarjottavien palveluiden laajuutta ja laatua kuntien välillä.** Toisaalta erityisesti suuremmissa kaupungeissa nähdään jo nyt eriytymiskehitystä kaupungin sisällä eri alueiden välillä esimerkiksi hyvinvoinnissa. **Eriytymiskehitykseen täytyy löytää tulevaisuudessa ratkaisuja niin erilaisten kuntien välillä kuin kuntien sisällä.**
- **Hyvinvointialueiden käynnistymisellä ei ole ollut vielä merkittäviä vaikutuksia kuntien liikuntatoimen resursseihin ja liikuntapalveluiden tuottamiseen,** mutta yhdyspintatyö hyvinvointialueiden ja kuntien välillä hakee vielä muotoaan ja alueellisesti erot ovat vielä suuria. Yhdyspintatyön toimivuus korostuu tulevaisuudessa.
- Hyvinvointialueiden hyvin tiukkojen resurssien myötä **hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä ja etenkin ennaltaehkäisevässä työssä katse voi kääntyä tulevaisuudessa yhä enemmän kuntiin ja kuntien liikuntapalveluihin.**

Lähteet (havainnot ja johtopäätökset)

Jan Norra (ym.): Kuntien liikuntapalveluiden tulevaisuuden haasteet ja mahdollisuudet -selvitys. Verkkojulkaisu 29.4.2021.

Kuntalaistutkimus 2024, Suomen Kuntaliitto.

Kuntien liikuntapalvelujen resurssointi. Peruspalveluiden arviointi 2023. Aluehallintovirasto.

Liikkuva Aikuinen, LIKES.

Liikuntaolosuhteiden strateginen kehittämistyö kunnissa. 2020. Selvitys nykytilanteesta ja kehittämistarpeista. SmartSport/Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.

Mari Ahonen-Walker: Kunnat ja liikunta 2021. Liikunta & Tiede -lehti 3/2021.

Norminpurkuehdotukset, valtiovarainministeriön internetsivut.

Peruspalvelujen arviointi 2021: Käyttömaksu- ja käyttövuoropoliitiikan vaikutukset liikuntapaikkojen tasaarvoiseen ja yhdenvertaiseen saavutettavuuteen. 143/2022 Aluehallintovirastojen julkaisuja.

TEAvisari, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA 2024. Tilastoraportti 46/2024.

Timo Ala-Vähälä (ym.): Liikunnan talous Suomessa vuonna 2018. Liikuntatieteellisen Seuran tutkimuksia ja selvityksiä nro 19.

Timo Ala-Vähälä: Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa 2023. Valtion liikuntaneuvosto 2024.

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd